УДК 378.147(0.75)

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-МЕХАНІКІВ В АГРОТЕХНІЧНОМУ КОЛЕДЖІ

П.Г. ЛУЗАН доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті

Т. В. КОСТЕНКО здобувач, Національного університету біоресурсів і природокористування України

Анотація. *У статті обґрунтовуються провідні педагогічні фактори формування творчого потенціалу майбутніх техніків-механіків в агротехнічному коледжі. Наводиться методика відбору домінантних факторів засобами експертної оцінки. Зроблено висновок про те, що основними факторами формування творчих здатностей майбутніх техніків-механіків є: мотивація студентів в оволодінні майбутнім фахом; особистісно-розвивальні педагогічні технології; уміння самоосвітньої діяльності студента; інтелектуальна позааудиторна діяльність студентів.*

Ключові слова: творчий потенціал, експертна оцінка, педагогічний фактор, агротехнічний коледж, технік-механік

Постановка проблеми. Стрімкий науково-технічний прогрес, процеси глобалізації та євроінтеграції, перебудова економічної системи в країні зумовлюють необхідність запровадження інноваційної моделі розвитку аграрного сектору економіки, що потребує суттєвої модернізації вітчизняної системи професійної освіти, зокрема аграрно-технічної. Вирішуючи техніко-технологічні задачі, інженерно-технічні працівники активно впливають на суспільство, людину, природу, тому що нині необхідно не лише створити технічний пристрій, механізм чи машину та технологічно грамотно їх експлуатувати, а й забезпечити екологічно безпечне функціонування системи.

Відтак, сучасний випускник вищої школи, зокрема агротехнічного коледжу, має не тільки продуктивно розв'язувати чітко визначене коло технічних завдань, а й бути творчою особистістю, відзначатися розвинутими технічними здібностями, екологічною свідомістю, соціальною відповідальністю. З огляду на це, у педагогічній науці сьогодні набуває важливого значення проблема виявлення й обґрунтування найбільш доцільних та ефективних факторів і педагогічних умов формування та розвитку творчого потенціалу особистості студента, зокрема, агротехнічного коледжу.

Мета статті – засобами експертного оцінювання виявити домінантні фактори формування творчого потенціалу майбутніх техніків-механіків в агротехнічному коледжі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Концептуальні ідеї теорії і практики формування творчої особистості відображено у дослідженнях А. Алексюка, І. Беха, В. Білоусової, І. Волощука, С. Гончаренка, В. Кравця, Н. Ничкало, Т. Осипової, Б. Ступарика, В. Сухомлинського, О. Сухомлинської, М. Фіцули, Р. Хмелюк, Л. Хоружої, Д. Чернілевського, П. Щербаня та ін. Натомість, проблеми творчого розвитку особистості студентів вищих технічних навчальних закладів досліджуються значно менше. Про них йдеться в працях О.Авраменко, О.Вощевської, Н. Брюханової, В.Журавльова, М. Згуровського,

© П. Г. Лузан, Т. В. Костенко, 2015

В.Козакова, О. Коваленко, М.Лазарева, Е.Лузик, І.Мархель, Н. Ничкало, О. Романовського, Д. Чернілевського. У дослідженнях А. Дьоміна, О. Дьоміна, І. Буцика, Ю. Нагірного, І. Блозви, П. Лузана, А. Каленського, І. Колоска, Т. Ковтун, В. Манька, П. Решетника, В. Рябця, М. Хоменка ефективність професійної діяльності інженерно-технічних фахівців-аграрників тим чи іншим чином пов'язується з творчою складовою особистості.

Результати подібних досліджень складають інтерес для наших наукових розвідок. Проте, проблема обґрунтування основних, домінантних педагогічних факторів та умов цілеспрямованого формування творчого потенціалу студентів агротехнічного коледжу до цього часу не була предметом науково-педагогічного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Агротехнічні коледжі в системі аграрної освіти здійснюють підготовку фахівців середньої управлінської ланки для агропромислового комплексу країни. Через те, що об'єктом нашого дослідження є майбутні техніки-механіки, коротко зупинимося на особливостях підготовки саме цих фахівців.

У державних освітніх стандартах задекларовано, що молодший спеціаліст технік-механік (Спеціальність: 5.10010201 "Експлуатація та ремонт машин і обладнання агропромислового виробництва") готується до професійної діяльності в галузі механізації виробничих процесів вирощування продукції рослинництва та тваринництва, переробки цієї продукції та її зберігання, технічного сервісу машинно-тракторного парку та експлуатації обладнання сільськогосподарських підприємств.

У кваліфікаційній характеристиці [1] техніка-механіка вказано, що він «… організовує і забезпечує безаварійну та надійну роботу техніки і технологічного обладнання, їх правильний і своєчасний якісний ремонт, підготовку планів-графіків технічного обслуговування і ремонту техніки, огляд і перевірку обладнання, замовлення на централізоване виконання технічних обслуговувань і капітальних ремонтів, одержання запасних частин, інструментів тощо. Бере участь у прийманні і встановленні нового обладнання, впроваджує засоби механізації у трудомісткі роботи. Забезпечує і проводить налагодження роботи машин, обладнання, оцінює якість і ефективність їх роботи. Організовує і забезпечує виконання механізованих робіт, операцій, процесів; освоює конструкцію нових машин, обладнання і технічних комплексів, обґрунтовує їх придбання, впровадження у виробництво, формує парк машин для господарств і організацій та проводить контроль якості машин, обладнання, вузлів, деталей, розробляє і веде технічну документацію, впроваджує прогресивні форми організації праці, використовує сучасну обчислювальну техніку і персональні комп'ютери, сприяє підвищенню кваліфікації членів колективу, розвиває раціоналізаторський рух, використовує в роботі науково-технічні і періодичні видання; аналізує економічні показники використання техніки і обладнання, визначає економічну ефективність її використання, веде первинну документацію обліку звітності, визначає економічні показники роботи підпорядкованої дільниці, впроваджує у виробництво новітні технології у галузях рослинництва, тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції; контролює якість ремонтних робіт і знаходить причини браку, складає документацію на списання машин і механізмів, непридатних для використання, організовує технічне обслуговування і ремонт техніки, виконує слюсарні, діагностичні і регулювальні роботи, керує тракторами, автомобілями, сільськогосподарськими машинами, здійснює заходи щодо попередження травматизму, професійних захво-

рювань та охорони навколишнього середовища; виконує інженерні розрахунки деталей машин простих механізмів і обладнання».

Природно, для виконання своїх функцій техніки-механіки мають володіти продуктивними технічними знаннями та уміннями, технічними здібностями, гнучким, нелінійним мисленням і розвинутою уявою, здатностями цілеспрямовано генерувати нестандартні ідеї. Мова про те, що у випускників агротехнічних коледжів має бути ґрунтовно розвинутий особистісний творчий потенціал. Характерні ознаки (риси) творчого потенціалу пов'язуємо з такими положеннями:

- це властивість особистості, що має інтегрований характер, внутрішній ресурс людини щодо розв'язання нестандартних завдань;

- здатність виконувати творчу діяльність, органічно притаманна кожній людині;

- творчий потенціал як міра можливостей людини здійснювати творчу діяльність крім здатності, характеризується готовністю до творчого самоздійснення (потреби, мотиви, ціннісні орієнтації);

- феномен має системний характер, володіє усіма атрибутами цілеспрямованої системи, що саморозвивається, самоорганізується;

- ядром творчого потенціалу є здатність особистості створювати оригінальне, нове, що ґрунтується на методологічних знаннях.

Орієнтуючись на вказані особливості, творчий потенціал майбутнього техніка-механіка визначаємо як інтегративну властивість особистості, органічно притаманну кожній людині, як внутрішній ресурс, системну здатність і готовність виконання творчої технічної діяльності через актуалізацію процесів творчої самореалізації засобами методологічного знання.

На основі аналізу підходів учених до характеристик творчого потенціалу особистості та результатів власного наукового пошуку виокремлюємо такі змістові складові цієї потенційної здатності і готовності майбутнього техніка-механіка: задатки, схильності, що виявляються у підвищеній чутливості, вибірковості мобільності психічних процесів; високий рівень загального (сприймання, розуміння, швидкість оцінювання і вибору шляхів розв'язання) та технічного інтелекту; логічне, образне мислення, динамічність, оригінальність мислення; послідовність, систематичність в роботі; уміння комбінувати, знаходити аналоги, реконструювати; інтуїтизм – здібність до надшвидких оцінок, рішень, прогнозів; раціональне використання засобів, часу; схильність до зміни варіантів; порівняно швидке оволодіння уміннями, навичками; цікавість, прагнення створити нове, налаштованість на перетворення існуючого світу; здатність дивуватися, захоплюватися, вирішувати проблеми науково-технічної творчості; вміння працювати в умовах невизначеності; схильність до пошуку і розв'язання проблем; швидкість у засвоєнні нової технічної інформації; домінування пізнавальних інтересів; позитивне ставлення до творчої технічної діяльності; метамотивація (мотивація самоактуалізації); мотивація творчості, потреба самовираження; вміння критикувати і правильно сприймати критику; доброзичливість, альтруїзм, вміння працювати в колективі; вміння організовувати особисту творчу діяльність; потужна вольова регуляція поведінки й діяльності; вміння керувати власним станом, зокрема стимулювати власну творчу активність; адекватна самооцінка й саморегуляція діяльності, розвинута «Я»-концепція та рефлексивна культура; система знань про творчий компонент професійної діяльності техніка-механіка; креативність як особистісна якість;

творча активність студента; потреба і прагнення до новаторства; позитивна емоційно-почуттєва спрямованість, оптимізм; розвинута просторова уява, досвід розв'язання творчих технічних завдань; здатність концентрувати творчі зусилля; стійкість, впевненість, наполегливість, антиконформізм; легкість генерування ідей; вміння реалізовувати «свій» підхід до завершення виконання завдання; методологічна і методична підготовка; усвідомлення соціальної значущості творчої технічної діяльності; цілеспрямоване вдосконалення своєї діяльності; здібність переносу знань; прагнення оволодіти новими знаннями, зокрема технічними; прагнення досягти успіху, розвинутися; здібність і прагнення відстоювати свою позицію; схильність до доведення гіпотез, неперервного аналізу і рефлексії; високий рівень самооцінки; працездатність, моторні якості студента; сміливість і незалежність в судженнях; готовність до інновацій, орієнтація на нове; схильність до розумного риску; інтелектуальна «розкутість»; сформованість інформаційної культури як уміння орієнтуватися в інформаційних потоках: відбирати, обробляти, зберігати та продуктивно використовувати інформацію; уміння співпрацювати з оточуючими людьми на основі діалогу, здобувати знання шляхом колективної діяльності, прийняття рішення на основі співробітництва, толерантне ставлення до опозиційної точки зору; уміння використовувати нові технології інформації та комунікації.

Вчені одностайно визнають, що творчі якості, здібності, зокрема майбутнього інженера чи техніка, необхідно цілеспрямовано формувати, розвивати. Проте для забезпечення необхідного науково-методичного супроводу означеного процесу варто теоретично обґрунтувати ті провідні детермінанти, які маємо першочергово врахувати і забезпечити. Мова, насамперед, про чинники (детермінанти, фактори, причини тощо), які маємо визначити за результатами наукового пошуку.

Не зайве вказати, що у психолого-педагогічних працях відсутня єдність думок учених щодо сутності понять «фактор», «умова», ці терміни дослідники часто ототожнюють. Подібні підходи можна зустріти не лише в науково-педагогічних працях, а і в довідниковій літературі. Зокрема, у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» [3] фактор визначається як умова, рушійна сила будь-якого процесу, явища; чинник. У свою чергу, поняття «умова» тут тлумачиться як необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь [3].

Услід за П. Лузаном, В. Кручек, І. Мося´ [5; 4; 6] у дослідженні ми розводимо фактори і умови таким чином: педагогічні фактори як рушійні чинники процесу формування чи розвитку творчого потенціалу особистості, маючи потенційні можливості, стають рушійними силами процесу завдяки створеним умовам (обставинам), які і забезпечують їх дієвість засобами відповідної методики.

Отже, на першому етапі експериментальної роботи ставилося завдання: на основі широкого пілотажного дослідження визначити сукупність факторів, які найбільшою мірою впливають на творчий розвиток студентів в умовах педагогічного процесу агротехнічного коледжу. Для цього було розроблено опитувальник, у якому викладачам спеціальних дисциплін агротехнічних коледжів (38 осіб) пропонувалося вказати на фактори продуктивного формування творчого потенціалу студентів. Принагідно вкажемо, що в інструкції респондентам пояснювалася суть творчого потенціалу, перераховувалися основні змістові складові цієї інтегративної властивості майбутнього техніка-механіка.

За результатами опитування викладачів було відібрано 11 факторів, на які найчастіше вказували респонденти, зокрема:

1. Особистісно-розвивальні педагогічні технології.
2. Якісні навчальні посібники, підручники, сучасні довідники.
3. Інтелектуальна позааудиторна діяльність студентів (гуртки, клуби, олімпіади, студії тощо).
4. Освітнє середовище агротехнічного коледжу.
5. Уміння самоосвітньої діяльності студента.
6. Сучасні інноваційні засоби навчання, нові інформаційні технології.
7. Професійно-педагогічна компетентність викладачів спеціальних дисциплін.
8. Практичне навчання студентів.
9. Мотивація студентів в оволодінні майбутнім фахом.
10. Технічні здібності студентів.
11. Контроль навчальних досягнень студентів.

Відмітимо, що в наведеному переліку викладачі вказали чинники, що потенційно можуть вплинути на ефективність процесу формування творчого потенціалу майбутніх техніків-механіків. Натомість серед них, природно, є головні, домінантні, найбільш вагомі, які маємо врахувати насамперед.

Для визначення вагомості вказаних детермінант було проведено їх експертну оцінку. В експертному листі респондентам (19 викладачів-експертів) пропонувалося проранжувати вказані фактори за їх домінантністю у розвитку творчих здатностей студентів. Фактор, який, на думку експерта, чинить найбільший вплив на розвиток творчого потенціалу студента, має стояти на першому місці (це відзначається цифрою ”1”); найменш впливовому фактору експерт присвоює 11-й ранг; якщо експерт не може розрізнити вагомість двох чи більше факторів, їм присвоюється однаковий ранг. Зауважимо, що для визначення достовірності результатів до експертного листа було введено контрольний фактор «Освітнє середовище агротехнічного коледжу». Не важко помітити, що освітнє середовище агротехнічного коледжу «корелює» з інтелектуальною позааудиторною діяльністю студентів, а тому маємо очікувати, що суми рангів цих двох факторів мають бути приблизно однаковими. За результатами ранжування експертами факторів формування творчого потенціалу студентів було побудовано матриці та визначено рангові суми факторів, середні їх значення та місця в загальній системі ранжування (табл. 1, 2).

Таблиця 1

Матриця ранжування факторів формування творчого потенціалу студентів (експерти – викладачі агротехнічних коледжів)

№ експерта	№ фактора*											$\sum_{ji}^{m}$
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
I	1	11	5	2	4	9	6	10	3	8	7	**66**
II	1	7	4	5	6	3	8	11	2	9	10	**66**
III	3	6,5	4	5	1,5	10	6,5	9	1,5	8	11	**66**
IV	6	7,5	9	5	4	2,5	2,5	11	1	7,5	10	**66**
V	1,5	6	5	7	3	8	4	11	1,5	9	10	**66**
VI	3	10	6	2	4	9	5	11	1	7	8	**66**
VII	1	7	6	2,5	4	8,5	5	11	2,5	8,5	10	**66**

VIII	2,5	6,5	4,5	8,5	4,5	10	2,5	11	1	8,5	6,5	**66**
IX	1	10	3	4	5	8	6	11	2	9	7	**66**
X	1	10	5	4	3	6	7	11	2	8	9	**66**
XI	3	10	4	5	1	6	7	11	2	8	9	**66**
XII	6,5	8	6,5	3,5	3,5	9	2	10	1	5	11	**66**
XIII	1	7	5	6	2	8	4	11	3	9	10	**66**
XIV	2,5	4	5	6	1	8	7	11	2,5	10	9	**66**
XV	2	10	3	5	4	7	6	11	1	9	8	**66**
XVI	1,5	10	7	4	3	8	9	11	1,5	5	6	**66**
XVII	2	4	3	7	1	8	6	11	5	10	9	**66**
XVIII	4	2	3	5	6	8	7	11	1	9	10	**66**
XIX	3	4	6	7	1	8	5	9	2	11	10	**66**
$\sum_{ji}^{m}$	**45,5**	**140,5**	**94**	**93,5**	**61,5**	**144**	**106,5**	**203**	**36,5**	**158,5**	**170,5**	**1254**

* Примітки:

1. Особистісно-розвивальні педагогічні технології.
2. Якісні навчальні посібники, підручники, сучасні довідники.
3. Інтелектуальна позааудиторна діяльність студентів (гуртки, клуби, олімпіади, студії тощо).
4. Освітнє середовище агротехнічного коледжу.
5. Уміння самоосвітньої діяльності студента.
6. Сучасні інноваційні засоби навчання, нові інформаційні технології.
7. Професійно-педагогічна компетентність викладачів спеціальних дисциплін.
8. Практичне навчання студентів.
9. Мотивація студентів в оволодінні майбутнім фахом.
10. Технічні здібності студентів.
11. Контроль навчальних досягнень студентів.

Для перевірки точності заповнення матриці була визначена контрольна сума за всіма рядками (66) та простежено виконання рівності:

$$\sum_{ji}^{m} = \sum_{ij}^{n}$$

Як це видно з матриці (див. табл. 1), суми чисел в кожному з рядків виявились рівними між собою та контрольній сумі 66. У подальшому підраховувалися суми чисел у кожному стовпчику, визначалася загальна сума та порівнювалася з сумою в усіх рядках ($66 \cdot 19 = 1254$). У результаті було встановлено: сума чисел в усіх рядках і сума чисел в усіх стовпчиках збігаються, що задовольнило наведеній вище рівності.

Для продукування об'єктивних висновків за результатами ранжування факторів формування творчого потенціалу студентів необхідно було взнати ступінь узгодженості думок членів експертної групи. З цією метою використовувався коефіцієнт конкордації τ, запропонований М. Кенделлом та Б. Смітом [2]. Не зупиняючись на описі відомої методики визначення коефіцієнта конкордації вкажемо, що у нашому дослідженні він виявився рівним 0,43 (при рівні значущості 0,05, визначеного за допомогою критерію статистики Пірсона).

Таблиця 2

Результати ранжування експертами факторів формування творчого потенціалу студентів агротехнічного коледжу

№ п\п	Фактор	Вагомість фактору		
		Сума рангів	Середній ранг	Місце
1	Особистісно-розвивальні педагогічні технології.	45,5	2,34	II
2	Якісні навчальні посібники, підручники, сучасні довідники.	140,5	7,39	VII
3	Інтелектуальна позааудиторна діяльність студентів (гуртки, клуби, олімпіади, студії тощо).	94,0	4,94	V
4	Освітнє середовище агротехнічного коледжу.	93,5	4,92	IV
5	Уміння самоосвітньої діяльності студента.	61,5	3,23	III
6	Сучасні інноваційні засоби навчання, нові інформаційні технології.	144	7,57	VIII
7	Професійно-педагогічна компетентність викладачів спеціальних дисциплін.	106,5	5,60	VI
8	Практичне навчання студентів.	203	10,68	XI
9	Мотивація студентів в оволодінні майбутнім фахом.	36,5	1,92	I
10	Технічні здібності студентів.	158,5	8,34	IX
11	Контроль навчальних досягнень студентів.	170,5	8,97	X

Таким чином, проведені статистичні розрахунки дають підставу стверджувати про узгодженість експертів у визначенні вагомості факторів та вважати результати експертної оцінки достовірними. Додамо, що контрольний фактор «Освітнє середовище агротехнічного коледжу» набрав суму рангів 93,5; сума рангів контрольованого фактору «Інтелектуальна позааудиторна діяльність студентів (гуртки, клуби, олімпіади, студії тощо)» склала 94,0. Цей факт також на користь об’єктивності та достовірності отриманих результатів.

Ґрунтуючись на результатах статистичного аналізу, можемо стверджувати, що найвпливовішими педагогічними факторами формування творчого потенціалу студентів агротехнічного коледжу є:

- мотивація студентів в оволодінні майбутнім фахом;
- особистісно-розвивальні педагогічні технології;
- уміння самоосвітньої діяльності студента;
- інтелектуальна позааудиторна діяльність студентів (гуртки, клуби, олімпіади, студії тощо).

Варто відмітити, що впливовість перелічених факторів досить значна. Оволодіння навчальним матеріалом, розвиток особистості здійснюється лише за умови її продуктивної активності в пізнавальній діяльності. Студент тоді тягнеться до знань, коли ним рухають пізнавальні мотиви й інтереси, коли він має потребу у систематичному навчанні. А для цього викладач має створити такі педагогічні ситуації, які б стимулювали прагнення студентів оволодівати знаннями, активізували їх навчально-пізнавальну діяльність самою ор-

ганізацією педагогічного процессу, продукували творчу педагогічну взаємодію. Така педагогічна взаємодія своєрідна: її зміст та способи визначаються завданнями навчання, виховання і розвитку особистості студентів. Але саме ті знання, уміння і навички, які студент отримує через особистий досвід, у самостійній діяльності, сприяють ефективному формуванню потреб о-мотиваційної сфери особистості, здатної у майбутньому постійно вчитися. Ось чому маємо системно-послідовно переходити від авторитарного навчання до особистісних технологій управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів, до створення дидактичних систем розвивального навчання, до інтелектуалізації освітнього середовища агротехнічного коледжу.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Отже, результати експериментального дослідження дозволяють виокремити такі основні, домінантні педагогічні фактори формування творчого потенціалу студентів агротехнічного коледжу: мотивація студентів в оволодінні майбутнім фахом; особистісно-розвивальні педагогічні технології; уміння самоосвітньої діяльності студента; інтелектуальна позааудиторна діяльність студентів (гуртки, клуби, олімпіади, студії тощо).

На виявленні та обгрунтуванні педагогічних умов формування творчого потенціалу студентів агротехнічного коледжу зосередимо свою увагу в подальших наукових розвідках.

Література

1. Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика молодшого спеціаліста / Розроб. Ю. О. Борхаленко, Ю. В. Пастух, М. В. Галчанський, В. В. Кужель, В. І. Яременко. – К., 2004. – 30 с.

2. Гласс Дж., Стэнли Дж. Статистические методы в педагогике и психологии / Пер. с англ. Л.И.Хайрусовой. – М.: Прогресс, 1976. – 494 с.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [укл. і голов. ред.. В.Т. Бусел]. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.

4. Кручек В.А. Формування комунікативних вмінь студентів вищих аграрних навчальних закладів освіти в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін : дис. … канд. пед.. наук : 13.00.04. / Вікторія Аркадіївна Кручек ; Нац. агр.. ун-т. – К, 2003. – 576 с.

5. Лузан П. Г. Теоретичні і методичні основи формування навчально-пізнавальної активності студентів у вищих аграрних закладах освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Петро Григорович Лузан ; Нац. аграр. ун-т. – К., 2004. – 505 арк.

6. Мося´ І.А. Основні детермінанти формування самоосвітньої компетентності майбутніх кваліфікованих робітників / І.А. Мося´ // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – Зб. Статей : – Ялта: РВВ КГУ, 2013. – Вип. 39. – Ч.1. – С. 180-196.

REFERENCES

1. Haluzevyy standart vyshchoyi osvity Ukrayiny. Osvitno-kvalifikatsiyna kharakterystyka molodshoho spetsialista / Yu. O. Borkhalenko, Yu. V. Pastukh, M.V. Halchanskyy, V. V. Kuzhel', V. I. Yaremenko. – K., 2004. – 30 s.

2. Hlass Dzh., Stienly Dzh. Statystycheskye metody v pedahohyke y psykholohyy / Per. s anhl. L.Y.Khayrusovoy. – M.: Prohress, 1976. – 494 s.

3. Velykyy tlumachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy / [ukl. i holov. red. V.T. Busel]. – K.: Irpin': VTF «Perun», 2004. – 1440 s.

4. Kruchek V.A. Formuvannya komunikatyvnykh vmin studentiv vyshchykh ahrarnykh navchalnykh zakladiv osvity v protsesi vyvchennya psykholoho-pedahohichnykh dystsyplin : dys. … kand. ped.. nauk : 13.00.04. / Viktoriya Arkadiyivna Kruchek ; Nats. ahr.. un-t. – K, 2003. – 576 s.
5. Luzan P. H. Teoretychni i metodychni osnovy formuvannya navchalno-piznavalnoyi aktyvnosti studentiv u vyshchykh ahrarnykh zakladakh osvity : dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04 / Petro Hryhorovych Luzan ; Nats. ahrar. un-t. – K., 2004. – 505 ark.
6. Mosya´ I.A. Osnovni determinanty formuvannya samoosvitn'oyi kompetentnosti maybutnikh kvalifikovanykh robitnykiv / I.A. Mosya´ // Problemy suchasnoyi pedahohichnoyi osvity. Ser.: Pedahohika i psykholohiya. – Zb. Statey : – Yalta: RVV K·HU, 2013. – Vyp. 39. – Ch.1. – S. 180-196.

ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУДУЩИХ ТЕХНИКОВ-МЕХАНИКОВ В АГРОТЕХНИЧЕСКОМ КОЛЛЕДЖЕ

П.Г. Лузан доктор педагогических наук, профессор, зведующий департамента по социальной педагогики и информационных технологий в области образования
Т. В. Костенко здобувач Национального университета биоресурсов и природопользования Украины

Аннотация. *В статье обосновываются ведущие педагогические факторы формирования творческого потенциала будущих техников-механиков в агротехническом колледже. Приводится методика отбора доминантных факторов средствами экспертной оценки. Сделан вывод о том, что основными факторами формирования творческих способностей будущих техников-механиков являются: мотивация студентов в овладении будущей профессией; личностно-развивающие педагогические технологии; самообразовательная деятельность студента; интеллектуальная внеаудиторная деятельность студентов.*

Ключевые слова: творческий потенциал, экспертная оценка, педагогический фактор, агротехнический колледж, техник-механик

FACTORS OF FORMATION OF CREATIVE POTENTIAL OF FUTURE TECHNICIANS MECHANICS IN AGROTECHNICAL COLLEGE

P. LUZAN, doctor of pedagogical sciences, Professor of the Department of social pedagogy and information technologies in education, National University of life and environmental sciences of Ukraine
T. KOSTENKO, aspirant, National University of life and Environmental Sciences of Ukraine

Summary. *The article substantiates the leading pedagogical factors of formation of creative potential of future technicians mechanics in agrotechnical college. The technique of selection of dominant factors by means of expert evaluation. It is concluded that the main factors of formation of creative abilities of future engineers-mechanics are: motivation of students in mastering their future profession; personality-developing educational technology; self-educational activity of the student; Intelligent extracurricular activities of students.*

Keywords: creativity, expert evaluation, pedagogical factor, Agro-Technical College, technician-mechanic